

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

HE 146/2020 vp

Vuoden 2021 talousarvioesitys

Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta 6.10.2020

Budjettitalouden tulot 53,4 mrd. euroa
Budjettitalouden menot 64,2 mrd. euroa
Budjettitalouden tasapaino -10,8 mrd. euroa

Talouden näkymistä

- Talouden toipuminen kuluvan vuoden loppupuolelta alkaen on hidasta taloudenpitäjien alhaisen luottamuksen, epävarmuuden kasvun ja heikon vientinäkymän vuoksi.
- Kulutus ja vienti kasvavat vuonna 2021, mutta investointien toipumista heikentää asuinrakentamisen väheneminen.
- Julkinen kysyntä tukee kasvua erityisesti tänä vuonna ja lievemmin vuonna 2021.
- Työllisten määrä supistuu ja työllisyysasteen arvioidaan olevan 71 % vuonna 2021.

Kansantalouden kehitys vuosina 2018-2021

Ennuste, syyskuu 2020

	2018*	2019*	2020**	2021**
BKT:n arvo, mrd. euroa	233,7	240,6	232,6	242,2
BKT, määrän muutos, %	1,5	1,1	-4,5	2,6
Työttömyysaste, %	7,4	6,7	8	8,2
Työllisyysaste, %	71,7	72,5	71,2	71
Kuluttajahintaindeksi, muutos-%	1,1	1	0,4	1,2
Pitkä korko, 10 v, %	0,7	0,1	-0,2	-0,1

Julkisen talouden näkymistä

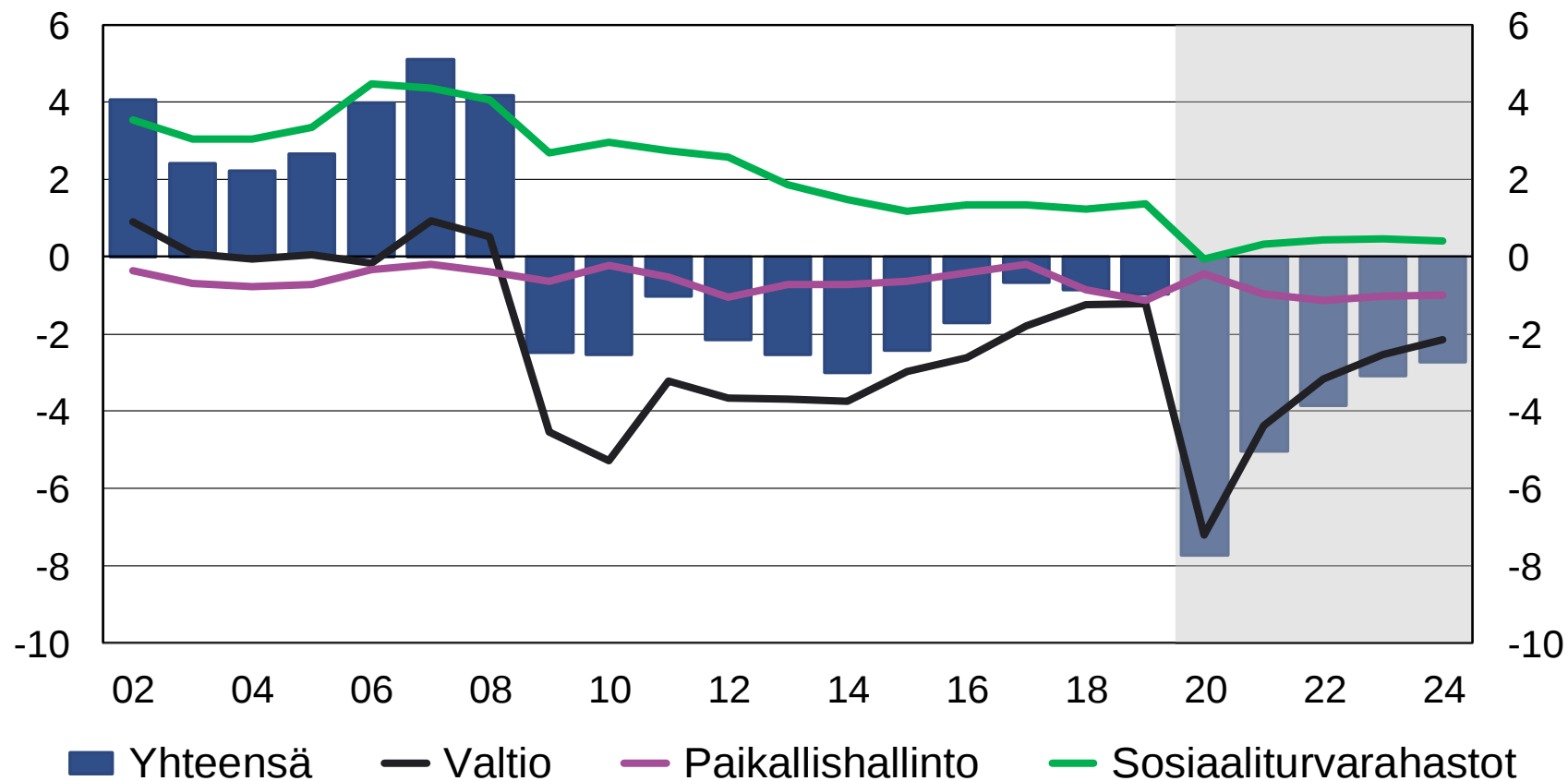
- Julkinen talous velkaantuu nopeasti lähivuodet.
- Talouden elpyminen ja tukitoimien päättymisen vahvistavat vähitellen julkista taloutta.
- Velkasuhde jatkaa kuitenkin kasvuaan myös epidemian laannuttua.
- Väestön ikääntyminen on jo kasvattanut eläkemenoja ja se kasvattaa tulevaisuudessa myös hoito- ja hoivamenoja. Julkisessa taloudessa on kestävyysvaje, jota ei ole vielä ratkaistu.

Julkisen talouden keskeisiä tunnuslukuja kansantalouden tilinpidon mukaan

% BKT:sta	2018	2019*	2020**	2021**	2022**	2023**	2024**
Verot ja sosiaaliturvamaksut	42,4	42,2	41,9	42,7	42,3	41,9	41,6
Julkisyhteisöjen menot	53,4	53,3	59,8	57,6	56,0	54,8	54,0
Julkisyhteisöjen nettoluotonanto	-0,9	-1,0	-7,7	-5,0	-3,9	-3,1	-2,7
— Valtionhallinto	-1,2	-1,2	-7,2	-4,4	-3,2	-2,5	-2,1
— Paikallishallinto	-0,9	-1,1	-0,4	-1,0	-1,1	-1,0	-1,0
— Työeläkelaitokset	1,0	1,1	0,1	0,4	0,5	0,5	0,4
— Muut sosiaaliturvarahastot	0,2	0,3	-0,2	-0,1	-0,1	0,0	0,0
Perusjäämä	-0,7	-0,8	-7,7	-5,0	-3,9	-3,2	-2,8
Rakenteellinen jäämä	-1,4	-1,7	-5,3	-3,6	-3,0	-2,6	-2,7
Julkisyhteisöjen bruttovelka	59,6	59,2	70,2	72,8	74,3	75,3	76,0
Valtionvelka	44,9	44,2	53,3	55,6	56,6	57,5	57,9

Julkisyhteisöjen rahoitusasema

suhteessa BKT:een, %

Lähde: Tilastokeskus, VM

VM34098

EU:n elpymisväline

- Vuoden 2021 talousarvioesitys ei vielä sisällä elpymisvälineestä aiheutuvia tulo- ja menoarvioita.
- Valtioneuvoston on tarkoitus antaa syyskauden aikana eduskunnalle selonteko koskien EU:n elpymisvälineen kautta kanavoitavan rahoituksen kansallista hyödyntämistä.
- **Elpymisvälineeseen liittyvät tuloarviot ja niitä vastaavat määrärahat huomioidaan vuoden 2021 osalta lisätalousarviossa.**
- Hallitus on linjannut Suomen kestävän kasvun ohjelmasta, jossa elpymisvälineen rahoitus kohdennetaan alustavasti seuraaviin painopisteisiin:
 - koulutus-, tutkimus- ja innovaatiotoiminnalla Suomi takaisin kestävän kasvun uralle
 - vihreä siirtymä tukee talouden rakennemuutosta
 - Suomen kansainvälisen kilpailukyvyn turvaaminen
 - kestävän infrastruktuurin ja digitalisaation vahvistaminen
 - työmarkkinoiden toiminta, työttömille suunnatut palvelut ja työelämän kehittäminen
 - sosiaali- ja terveydenhuollon palveluiden saatavuuden vahvistaminen ja kustannusvaikuttavuuden lisääminen.

Budjettitalouden menot 2021

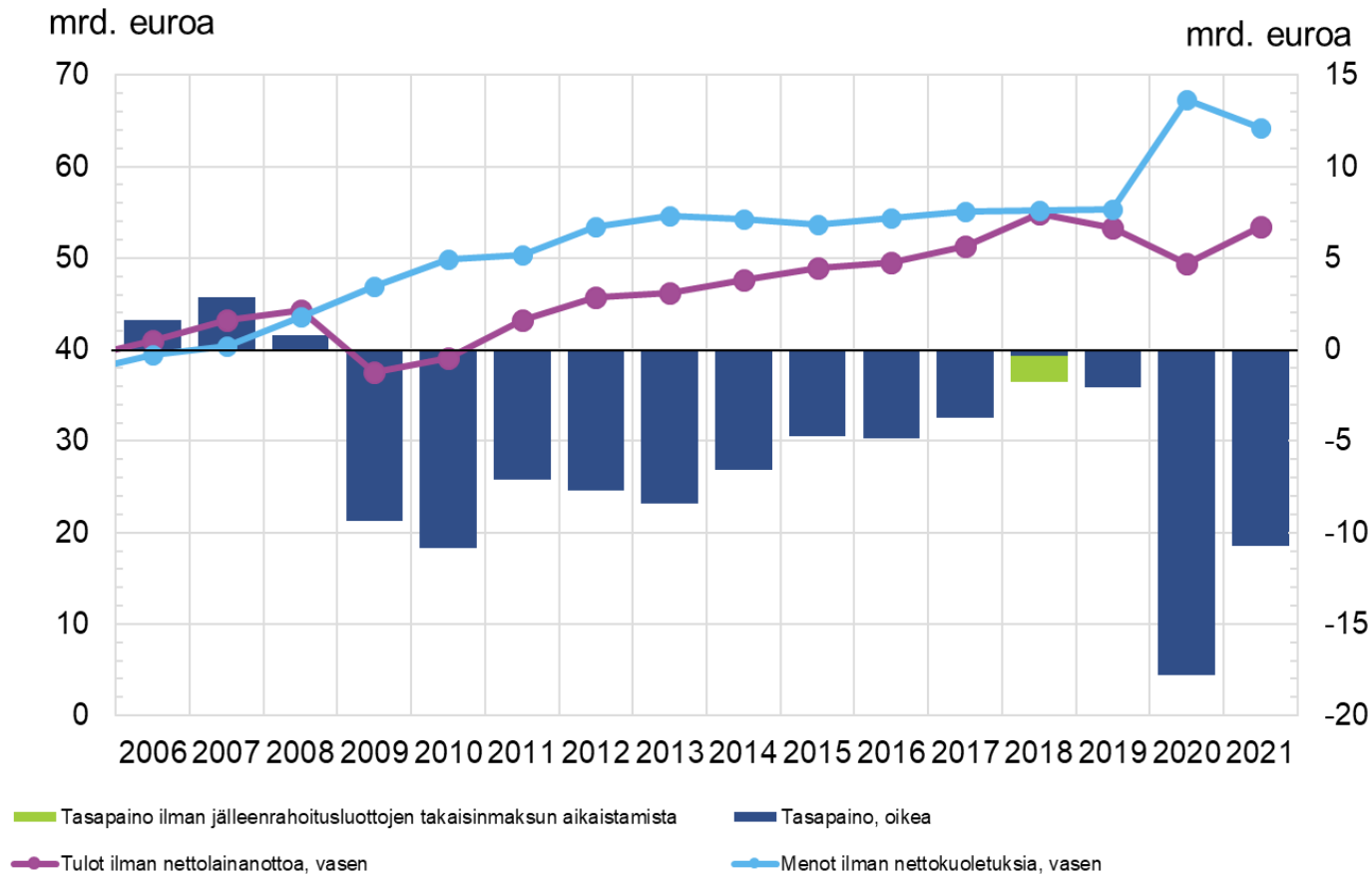
- Talousarvioesityksen määrärahoiksi ehdotetaan 64,2 mrd. euroa, mikä on 6,5 mrd. euroa enemmän kuin vuoden 2020 varsinaisessa talousarviossa.
- Hintatason nousu huomioon ottaen hallinnonalojen määrärahat kasvavat n. 10 % vuoden 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna.
- Menotasa vuodelle 2020 varsinaiseen talousarvioon verrattuna nostavat mm.
 - koronavirustilanteen terveysturvallisuuteen liittyvät menot (1,7 mrd. euroa)
 - monitoimihävittäjien hankintaan liittyvät menot (1,5 mrd. euroa)
 - vuoden 2020 lisätalousarvioiden päätösten heijastevaikutukset vuodelle 2021 (1,0 mrd. euroa)
 - suhdanneluonteiset menot (0,8 mrd. euroa)
 - kuntien tukeminen (0,3 mrd. euroa)
 - indeksikorotukset (0,4 mrd. euroa)
 - valtion palkkaratkaisu (0,1 mrd. euroa)

Valtion verotulot 2021

- Valtiolle arvioidaan kertyvän verotuloja n. 45,2 mrd. euroa v. 2021
- Verotulokertymän arvioidaan kasvavan n. 7,5 % vuodelle 2020 budjetoituun (ml. lisätalousarviot) verrattuna
- Vuoden 2020 verokertymää alentavat covid-19 -kriisin talousvaikutukset
- Verotulojen kasvua v. 2021 tukee taloudellisen aktiviteetin elpyminen kokonaistuotannon voimakkaan pudotuksen jälkeen
- Verotuksen maksujärjestelyjen huojenukset siirtävät kertymää vuodelta 2020 vuodelle 2021, vaikutus valtiolle v. 2021 yht. 515 milj. euroa
- Valmisteverotuksen menettelymuutokset alentavat kertaluonteisesti vuoden 2021 valmisteverokertymää yht. 577 milj. euroa
- Veroperustemuutokset painottuvat valmisteverojen ja energiaverotuksen muutoksiin
- Veroperustemuutokset pienentävät valtion verokertymää noin miljardin v. 2021

Budjettitalouden alijäämä

Budjettitalouden tulot, menot ja tasapaino

Lähde: Valtiovarainministeriö 5.10.2020

Tasapaino:

2018 (TP): -0,4 mrd. euroa

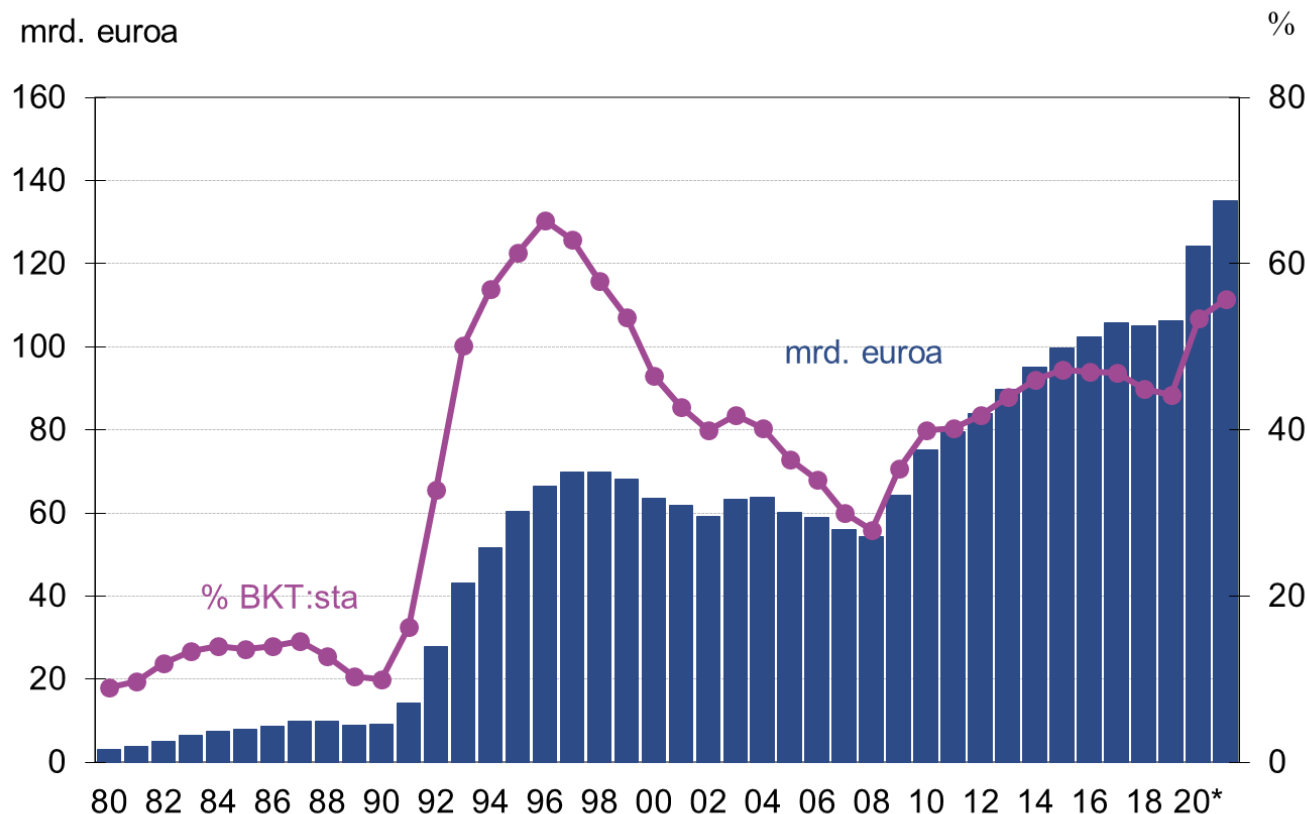
2019 (TP): -2,0 mrd. euroa

2020 (LTAE6): -17,8 mrd. euroa

2021 (TAE): -10,8 mrd. euroa

Valtionvelan määrän arvioidaan olevan vuoden 2021 lopussa (TAE 2021) n. 135 mrd. euroa, mikä on n. 56 % suhteessa BKT:hen

Valtionvelka

Lähde: Valtiovarainministeriö 5.10.2020

Poimintoja vuoden 2021 talousarvioesityksestä

- Harmaan talouden vastaisia toimia laajennetaan ja vauhditetaan verovajeen pienentämiseksi. Talousarvioesityksessä harmaan talouden toimenpideohjelmaan kohdistetaan hallinnonaloille yht. 3,3 milj. euroa.
- Poliisitoimeen ehdotetaan mm. 10 milj. euroa toimintakyvyn turvaamiseen ja 4,1 milj. euroa rikostorjunnan vahvistamiseen.
- Rajavartiolaitokselle ehdotetaan operatiivisen suorituskyvyn turvaamiseen 10 milj. euroa sekä toimitilaturvallisuuden parantamiseen 2,5 milj. euroa.
- Pakolaiskiintiötä ehdotetaan nostettavaksi 200 henkilöllä 1050 henkilöön. Tähän ehdotetaan yht. 2,1 milj. euron lisäyksiä SM:n ja TEM:n hallinnonaloille.
- TAE:n mukaisista uusista ja aiemmin myönnettyistä Puolustusvoimien tilausvaltuuksista aiheutuu menoja yhteensä 1,6 mrd. euroa v. 2021 ja talousarviovuoden jälkeisinä vuosina yhteensä 10,3 mrd. euroa (ml. HX ja Laivue 2020 hankkeet).
 - Monitoimihävittäjien hankintaan uusi tilausvaltuus 9,4 mrd. euroa sekä 579 milj. euroa siirtomäärärahaa. Menot jakaantuvat vuosille 2021–2031.

Poimintoja vuoden 2021 talousarvioesityksestä

Rahapelitoiminnan tuotot

- Veikkaus Oy:n tuloutuksen talousarvioon arvioidaan alenevan tuntuvasti.
- Rahapelitoiminnan tuottojen edunsaajille osoitetaan v. 2021 vuoden 2019 tuloutustasoa vastaava rahoitustaso.
- Kompensaatio, yhteensä 347 milj. euroa, rahoitetaan
 - alentamalla arpajaisveroa (vaikutus tuloutukseen 80 milj. euroa)
 - kehysvaikutteisien budjettivarojen (152,2 milj. euroa, josta 141,5 milj. euroa OKM:n hallinnonalalla ja 10,7 milj. euroa MMM:n hallinnonalalla)
 - ja siirrolla jakamattomien voittojen kokonaisuudesta (114,8 milj. euroa STM:n hallinnonalalla).
- Oppivelvollisuusikä korotetaan 18 ikävuoteen ja samalla toteutetaan maksuton toisen asteen koulutus, mihin varataan 22 milj. euroa v. 2021.
- Lähihoitajien koulutukseen lisätään opiskelijavuosia 27 milj. eurolla hoitajamitoituksen muutokseen varautumiseksi.

Poimintoja vuoden 2021 talousarvioesityksestä

- Uusille väyläverkon kehittämishankkeille ehdotettavat valtuudet ovat yht. 205,5 milj. euroa (määräraahavaikutus v. 2021 30 milj. euroa)
 - vt 4 Äänekoski–Viitasaari -tieosuuden kehittäminen, Tampere–Jyväskylä -radan parantamisen 1. vaihe, Oulu–Kemi -rataosan välityskyvyn parantaminen, Kemin Ajoksen meriväylän syventäminen sekä Saimaan kanavan sulkujen pidentäminen
- Yritysten erityisrahoitukseen ehdotetaan 599 milj. euroa, jossa lisäystä 477 milj. euroa verrattuna vuoden 2020 talousarvioon.
 - Lisäyksestä 155 milj. euroa johtuu Finnvera Oyj:n tappiokorvauksiin ja korkotukeen ehdotettavasta lisämäärärahasta.
 - Suomen Malmijalostus Oy:n pääomittamiseen ehdotetaan 300 milj. euroa käytettäväksi LTA4 2020 valtuuden maksatukseen.
- Tutkimus-, kehittämis- ja innovaatiotoiminnan tukemiseen ehdotetaan Business Finlandille 336 milj. euron valtuutta. Siitä 8,35 milj. euroa kohdennetaan audiovisuaalisen alan tuotantokannustimen jatkamiseen.

Poimintoja valiokunnan toimialalta

- TE-toimistojen toimintamenot +3 me
 - Työllisyyden kuntakokeilu 1,1 me
 - Ohjaamoiden vahvistaminen +2,5 me
 - Kohti oppisopimusta –mallin toimeenpano +0,2 me
 - Digitaaliseen kehittämiseen varatun kertaluonteisen lisäyksen poistuminen -10 me
- Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut +24 me
 - Pitkään perhevapailta olevien työllistymisen vauhdittaminen +2 me
 - Pk-yritysten rekrytointitukikokeilu +7,65 me
 - Palkkatuen lisääminen + 3 me
 - Kertaluonteisten siirtojen palautuksia +21 me

Poimintoja valiokunnan toimialalta

- Kotoutuminen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen -3,5 me
 - Kuntien osaamiskeskustoimintaan ja maahanmuuttajien ohjaus- ja neuvontapalveluihin kohdennettavan rahoituksen pieneneminen ja pääluokan sisäiset siirrot
- Valtion kotouttamiskorvaukset kunnille -14 me
 - Vähentäviä tekijöitä: oleskeluluvan saaneiden turvapaikanhakijoiden määrän lasku, ilman huoltajaa olevien alaikäisten hoivan kustannusten lasku, yht. -21 me
 - Lisääviä tekijöitä: alaikäisten yksintulleiden jälkihuollon ikärajan nostaminen 21 vuodesta 25 vuoteen, haavoittuvassa asemassa olevien pakolaisten ottaminen Suomeen, pakolaiskiintiön nostaminen 200 hlöllä 1050 hlöön, yht. +7 me

Työllisyystoimet

- Hallituksen työllisyystoimien tavoitteena on saavuttaa 80 000 lisätyöllisen työllisyysvaikutukset vuoden 2029 tasossa.
- Budjettiriihessä ja jo aiemmin päätetyillä työllisyyttä kasvattavilla toimenpiteillä sekä työmarkkinajärjestöille annetun neuvottelutoimeksiannon avulla tavoitellaan 31 000–36 000 lisätyöllistä
 - aikuiskoulutustuen uudistaminen
 - työttömyysturvan lisäpäiväoikeuden alaikärajan nosto yhdellä vuodella
 - osatyökyvyttömyisoikeuden lineaarinen malli
 - oppivelvollisuuden laajentaminen
 - palkkatuen uudistaminen
 - varhaiskasvatusmaksujen alentaminen
 - työvoimapalveluiden uudistaminen (ns. Pohjoismainen malli)
 - yli 55-vuotiaiden työllisyyden nostamisen toimeksianto työmarkkinajärjestöille

VALTIOVARAINMINISTERIÖ
FINANSMINISTERIET

Valtiovarainministeriön viestintä
vm-viestinta@vm.fi
Mediapalvelunumero (arkisin 8–16) 02955 30500

www.tutkibudjettia.fi